

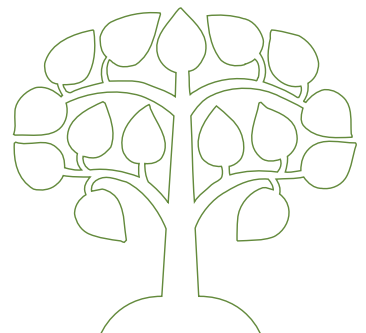

Strategi för arbetet med ANDTS

Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Kommunstyrelsen

» **Strategi**
Plan/program
Riktlinje
Regler och instruktioner

Fastställt av: Kommunfullmäktige § 66

Datum: 2020-09-28

För revidering ansvarar: Kommunstyrelsen

För eventuell uppföljning och tidplan för denna ansvarar: Kommunstyrelsen

Dokumentet gäller för: Alla förvaltningar, nämnder och kommunala bolag

Dokumentet gäller till och med: 2024

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Inledning/bakgrund	5
Nationell ANDT-strategi	5
Regional ANDT-strategi för Örebro län 2017-2021	5
Preventionstriangeln	6
Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen	6
Samverkan	6
Lindesbergs kommuns ANDTS-strategi	6
Syfte	7
Strategins övergripande mål- och insatsområden	7
Uppföljning	8
Revidering	8
Bilaga	9

Sammanfattning

ANDT är ett samlingsbegrepp för alkohol-, narkotika-, dopning-, tobak och är en del av Sveriges åtta målområden inom folkhälsa för att nå det övergripande nationella målet *"att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"* (prop. 2017/18:249). Den regionala ANDT-strategin för Örebro län innehåller fem målområden inom olika områden och insatser kopplat till det. ANDT-arbete ska bedrivas på alla nivåer, tvärsektoriellt och ur både ett främjande och förebyggande perspektiv. Fokus ligger på det förebyggande arbetet, men arbetet innefattar även vård och stöd.

Syftet med denna strategi är att ange riktningen för ANDTS-arbetet i Lindesbergs kommun och ska utgöra utgångspunkt för nämndernas, förvaltningarnas och kommunens bolags konkreta handlingsplaner. Strategin följer de nationella och regionala målen för ANDT-politiken samt socialtjänstlagens och hälso- och sjukvårdslagens föreskrifter avseende missbruk av spel om pengar.

Strategin spänner över ett stort spektrum från hälsofrämjande och förebyggande insatser till vård- och behandlingsinsatser. För att omsätta strategins övergripande och långsiktiga mål krävs det att målen konkretiseras i handlingsplaner inom respektive förvaltning/verksamhet som bygger på lokala behov och förutsättningar i Lindesbergs kommun.

Lindesbergs kommuns strategi utgår från följande fem övergripande mål med tillhörande insatsområden. I Lindesbergs kommun utgör även spel om pengar ett insatsområde.

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel, och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska.
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska successivt minska.
4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som dör eller skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska.

Inledning/bakgrund

ANDT är ett samlingsbegrepp för alkohol-, narkotika-, dopning-, tobak och är en del av Sveriges åtta målområden inom folkhälsa för att nå det övergripande nationella målet *"att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"* (prop. 2017/18:249). Alkohol, narkotika, dopning och tobak leder till stora skadeverkningar varav kommunen har ett stort ansvar att utveckla och bedriva ett aktivt förebyggande arbete för att nå det övergripande målet för Sveriges ANDT-politik – *"Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk"*.

För att nå det övergripande målet krävs ett fungerande och långsiktigt samarbete mellan kommun, skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, hälso- och sjukvård, polis, tillsyn samt civilsamhälleaktörer vilket denna strategi tar sikte mot.

Problem med spel om pengar är en folkhälsofråga som kan skada relationer, ekonomi och hälsa. Problemen drabbar de som spelar för mycket, men också deras familj och vänner samt samhället i stort. Åtgärder för att förebygga spelproblem behövs därför både på individ- och befolkningsnivå. Det folkhälsopolitiska målet på spelområdet är att *minska skadeverkningarna av överdrivet spelande*.

Nationell ANDT-strategi

I en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken redogör regeringen för en förnyad men fortsatt samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken för perioden 2016–2020 med det övergripande målet *"Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk"*.

Det övergripande nationella målet har brutits ned till sex stycken mål med tillhörande insatsområdet där alla insatser ska genomsyras av ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDT-arbetet är insatser för att skydda barn och unga mot eget och andras skadliga användande av ANDT-preparat.

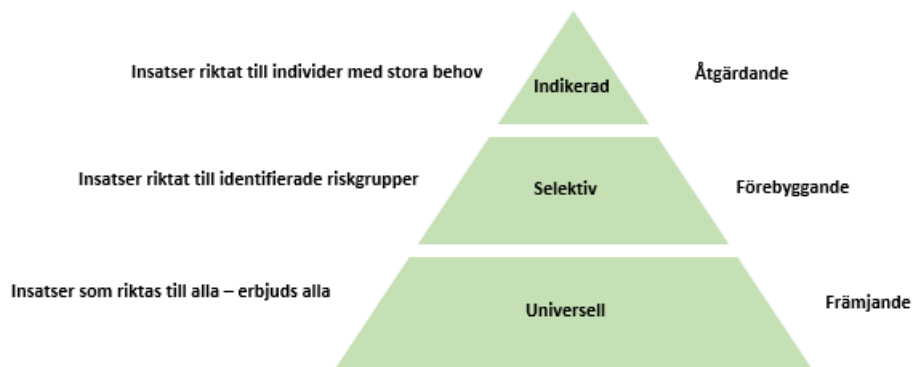
ANDT-arbetet ska bedrivas på alla nivåer, tvärsektorielt och ur både ett främjande och förebyggande perspektiv. Fokus ligger på det förebyggande arbetet, men innefattar även vård och stöd. Det främjande arbetet handlar om att skapa gynnsamma förutsättningar för en god hälsa medan det förebyggande arbetet har till uppgift att förhindra att skador uppstår eller att negativa beteenden utvecklas.

Regional ANDT-strategi för Örebro län 2017-2021

Strategin för Örebro län utgår från regeringens nationella strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken. Den regionala ANDT-strategin bygger på hur ett effektivt, långsiktigt och kunskapsbaserat arbete bör utformas. Innehållet utgör en gemensam plattform för ANDT-arbetet i Örebro län och underlättar gemensamt agerande. Länsstyrelsen ansvarar för att samordna och utveckla ANDT-arbetet i länet samt för den regionala strategin. Strategin är framtagen genom en bred dialog i länet med kommunerna, polisen och den civila sektorn.

Preventionstriangeln

Det är av betydelse att de förebyggande insatser som definieras i kommunens strategi för ANDTS-arbetet innefattar de tre olika preventionsnivåer i preventionstriangeln som beskrivs nedan.

Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården har ansvaret att behandla missbruk av beroendeframkallande medel samt spelmissbruk. Gällande behandling av missbruk har regeringen framhållit att både socialtjänsten och hälso- och sjukvården har viktiga uppgifter som ska värderas likvärdigt och samordnas i ett välfungerande vård- och stödsystem som utgår från individernas olika behov och önskemål.

Överenskommelserna om samarbete mellan kommun och region i fråga om personer som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel eller dopningsmedel är sedan 2018 utvidgat till att även omfatta personer som missbrukar spel om pengar. Detta innefattar ansvaret över barn och ungas behov av information och råd och stöd om barnets förälder eller någon annan i dess närhet har ett missbruk. Socialtjänsten har ansvar för att aktivt arbeta för att motverka spel om pengar bland barn och unga

Samverkan

Samverkan för ANDT-arbetet har en lång tradition i Örebro län. I Lindesbergs kommun finns en väl förankrad samverkan kring ANDTS, samt samverkan med hela länet. Det finns också en väl etablerad samverkan med de tre övriga kommunerna och berörda aktörer i norra Örebro län.

Lindesbergs kommuns ANDTS-strategi

Lindesbergs kommuns ANDTS-strategi utgår från de nationella och regionala ANDT-strategierna, med tillägg gällande spel om pengar utifrån socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Strategin följer den struktur med målområden som är framtagna i den nationella strategin för ANDT-politiken och som även återspeglas i Örebro läns regionala ANDT-strategi.

Strategin beskriver gemensamma förhållningssätt, värderingar och grunder i det ANDTS-förebyggande arbetet i Lindesbergs kommun. Strategin ska utgöra grund inom kommunens förvaltning, bolag och verksamhetsområden för att uppnå det övergripande målet för Sveriges ANDT-politik samt det folkhälsopolitiska målet för överdrivet spelande.

Alla insatser genomsyras av ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv. Barn och unga ska skyddas mot eget och andras bruk av ANDTS, vilket utgör grunden för det hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbetet.

Syfte

Syftet med strategin är att ange kommunens förhållningssätt och värderingar i arbetet med ANDTS och att utgöra grund för förvaltningarnas och verksamhetsområdenas konkreta handlingsplaner.

Strategins övergripande mål- och insatsområden

Strategin spänner över ett stort spektrum från hälsofrämjande och förebyggande insatser till vård- och behandlingsinsatser. För att omsätta strategins övergripande och långsiktiga mål, krävs det att målen konkretiseras i handlingsplaner inom respektive förvaltning och verksamhet som bygger på lokala behov och förutsättningar i Lindesbergs kommun.

Lindesbergs kommuns strategi utgår från följande fem övergripande mål med tillhörande insatsområden.

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och spel ska minska
2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak, börjar spela om pengar eller debuterar tidigt med alkohol ska successivt minska
3. Antalet kvinnor och män samt flickor och pojkar som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel om pengar ska successivt minska
4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.
5. Antalet vuxna och barn som dör eller skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak eller spel om pengar ska minska

Implementering

Respektive förvaltning, bolag och verksamhet ansvarar för implementering av strategin som en del i grunduppdraget.

Uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska enligt Kommunallagen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas, kommunalförbunds och kommunala bolags verksamhet. Kommunstyrelsen ska följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsens uppsiktsplikt utförs inom ramen för styrmodellen. Uppsikten utövas genom analys av förutsättningar och omvärld, samt uppföljning av mål, finansiella mål, resursfördelning, indikatorer, strategier och intern kontroll. Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt redovisas utifrån grunduppdrag, kvalitetsfaktorer och hållbarhet hur kommunens verksamheter jobbar med respektive saker utifrån ett helhetsperspektiv. Kommunstyrelsen följer årligen upp ANDTS-strategin för kommande års planerings- och uppföljningsprocess.

Uppföljning

I handlingsplanerna för respektive verksamhetsområde så specificeras metoder och aktiviteter med uppföljning för de olika områdena i det förebyggande arbetet som har antagits i kommunstyrelsen. Varje enskild aktivitet och kommunens övergripande mål och delmål med de utsedda indikatorerna följs upp årligen internt inom verksamheterna.

Revidering

Strategin ska revideras utefter nya nationella och regionala riktlinjer samt den lokala uppföljningen av strategin.

Bilaga

Mål och insatsområden ANDT-strategi för Örebro län 2017-2021

Mål				
1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak ska minska.	2. Antalet barn och unga som börjar använda narkotika, dopningsmedel och tobak eller debuterar tidigt med alkohol ska minska.	3. Antalet kvinnor och män samt flickor som utvecklar skadligt bruk, missbruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska succesivt minska	4. Kvinnor och män samt flickor och pojkar med missbruk eller beroende ska utifrån sina egna förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet.	5. Antalet vuxna och barn som dör eller skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska minska
Insatsområden				
Samordnad, effektiv och likvärdig alkohol- och tobakstillsyn	Hälsofrämjande skola som utgår från elevers olika förutsättningar och behov	Uppmärksamma och förebygga ohälsa	Kvalitetssäkra och utveckla vården för ungdomar	Uppmärksamma och erbjuda ändamålsenligt stöd till barn i familjer med missbruk
Bekämpning av illegal handel via digitala medier	Förverkligande av rökfria skolgårdar	Dopningsförebyggande arbete	Samverkan mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst samt med andra aktörer för en sammanhållen vård	Strategiskt och långsiktigt arbete för att motverka dödlighet
Samverkan mellan ANDT- och brottsförebyggande arbete	Arbete mot langning av alkohol	Tobaksförebyggande arbete	Insatser för personer i socialt och hälsomässigt utsatta situationer	Insatser för att motverka trafikrelaterade skador och dödsfall
	Stärka det narkotikaförebyggande arbetet	Tidig upptäckt	Vård och behandling av dopning	Antalet döda och skadade på grund av våld ska minska
	Utveckla samverkan med idéburna organisationer			